TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. sausio 10 d.*

Byloje C-70/06

dėl 2006 m. vasario 7 d. pagal EB 228 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama X. Lewis, A. Caeiros ir P. Andrade, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Portugalijos Respubliką, atstovaujamą L. Fernandes, P. Fragoso Martins ir J. De Oliveira, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: portugalų.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann, teisėjai A. Tizzano (pranešėjas), R. Schintgen, A. Borg Barthet ir E. Levits,

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2007 m. liepos 5 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2007 m. spalio 9 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— pripažinti, kad nesiėmusi priemonių, būtinų siekiant įvykdyti 2004 m. spalio 14 d. Sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* (C-275/03, nepaskelbta Rinkinyje), Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį,

— įpareigoti Portugalijos Respubliką sumokėti Komisijai į Europos bendrijos nuosavų lėšų sąskaitą baudos mokestį, kurį sudaro 21 450 eurų už kiekvieną dieną, kurią vėluojama įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* nuo šio sprendimo paskelbimo iki įvykdymo ir

— priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Teisinis pagrindas

2 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo (OL L 395, p. 33) trečia, ketvirta ir šešta konstatuojamosios dalys skelbia:

„kadangi Bendrijos konkurencijai skverbiantis į viešųjų pirkimų sritį būtina gerokai padidinti skaidrumo ir nediskriminavimo garantijas; kadangi tam, kad būtų pasiekta apčiuopiamų rezultatų, reikalingos veiksmingos ir neatidėliotinos teisių gynimo priemonės, taikytinos Bendrijos teisės viešųjų pirkimų srityje arba nacionalinių šią teisę įgyvendinančių taisyklių pažeidimo atveju;

kadangi veiksmingų priemonių nebuvimas arba esančių priemonių nepakankamumas tam tikrose valstybėse narėse sulaiko Bendrijos įmones nuo paraiškų dalyvauti

konkurse pateikimo valstybėje narėje, kurioje yra įsikūrusi perkančioji organizacija; kadangi dėl šios priežasties valstybė narė privalo ištaisyti padėtį;

kadangi būtina užtikrinti, kad visose valstybėse narėse egzistuotų deramos procedūros, leidžiančios anuliuoti neteisėtai priimtus sprendimus ir atlyginti asmenims, kuriems toks pažeidimas atnešė žalą“.

3 Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad sutarčių sudarymo procedūrų, kurioms taikomos Direktyvos 71/305/EEB ir 77/62/EEB, atžvilgiu perkančiosios organizacijos priimti sprendimai galėtų būti veiksmingai ir, svarbiausia, kuo greičiau apsvarstyti iš naujo <…>, kad tokie sprendimai pažeidė Bendrijos teisę dėl viešųjų pirkimų arba nacionalines tą teisę įgyvendinančias taisykles.“

4 Pagal Direktyvos 89/665 2 straipsnio 1 dalį:

„Valstybės narės užtikrina, kad dėl 1 straipsnyje nurodytos peržiūros procedūros vykdomos priemonės apimtų nuostatas dėl įgaliojimų:

<…>

c) priteisti atlyginti nuostolius tokį pažeidimą patyrusiems asmenims.“

Bylos aplinkybės

Sprendimas Komisija prieš Portugaliją

5 Minėto sprendimo *Komisiją prieš Portugaliją* rezoliucinės dalies 1 punkte Teisingumo Teismas nusprendė:

„Nepanaikindama 1967 m. lapkričio 21 d. Dekreto-įstatymo Nr. 48 051, numatančio nuostolių atlyginimą dėl Bendrijos viešųjų pirkimų teisės ar ją perkeliančių nacionalinių teisės nuostatų pažeidimo nukentėjusiems asmenims tik įrodžius kaltę ar apgaulę, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 89/665 <…> 1 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio 1 dalies c punktą.“

Ikiteisminė procedūra

6 2004 m. lapkričio 4 d. laišku Komisija paprašė Portugalijos Respublikos pranešti apie priemones, kurių ji ėmėsi ar kurių ketino imtis siekdama pakeisti vidaus teisę ir taip įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją*.

7 Savo 2004 m. lapkričio 19 d. atsakyme Portugalijos Respublika iš esmės teigė, kad neseniai įvykęs vyriausybės pasikeitimas lėmė tai, jog buvo vėluojama imtis priemonių, leidžiančių įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją*. Ši valstybė narė taip pat persiuntė Komisijai įstatymo, panaikinančio Dekretą-įstatymą Nr. 48 051 ir numatančio naują Portugalijos valstybės ir kitų atitinkamų viešųjų subjektų deliktinės atsakomybės teisinę tvarką, projektą ir jos paprašė nurodyti, ar sprendimai, kurie numatyti šiame projekte, atitinka teisingo ir visiško Direktyvos 89/665 perkėlimo reikalavimus.

8 2005 m. kovo 21 d. Komisija Portugalijos valdžios institucijoms išsiuntė oficialų pranešimą, kuriame teigė, pirma, kad įvykę pasikeitimai vyriausybėje negali, remiantis Teisingumo Teismo praktika, pateisinti Direktyvoje 89/665 nustatytų pareigų ir terminų nesilaikymo. Antra, Komisija šiame laiške nurodė, kad bet kuriuo atveju minėtas įstatymo projektas, kurio, be kita ko, *Assembleia da República* (Parlamentas) dar nepatvirtino, neatitiko Direktyvos 89/665.

9 Kadangi Portugalijos Respublikos 2005 m. gegužės 25 d. pateiktas atsakymas Komisijos netenkino, pastaroji 2005 m. liepos 13 d. išsiuntė jai pagrįstą nuomonę, kurioje konstatavo, kad nepriėmusi būtinų priemonių minėtam sprendimui *Komisija prieš Portugaliją* įvykdyti ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį. Komisija minėtai valstybei narei pasiūlė imtis priemonių, kad per du mėnesius nuo šios pagrįstos nuomonės gavimo būtų tinkamai į ją atsižvelgta.

10 Savo 2005 m. gruodžio 12 d. atsakyme į minėtą pagrįstą nuomonę Portugalijos Respublika paaiškino, kad Dekretą-įstatymą Nr. 48 051 panaikinantis 2005 m. gruodžio 7 d. Įstatymo projektas Nr. 56/X dėl valstybės ir kitų viešųjų subjektų deliktinės atsakomybės (toliau – Įstatymo projektas Nr. 56/X) jau buvo pateiktas Parlamentui galutiniam tvirtinimui ir kad buvo prašoma prioriteto ir skubos tvarka jį įrašyti į šios asamblėjos dienotvarkę.

11 Manydama, kad Portugalijos Respublika neįvykdė minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, Komisija 2006 m. vasario 7 d. pateikė šį ieškinį.

Dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kuriuo kaltinama

Šalių argumentai

12 Komisija mano, kad dėl to, jog Portugalijos Respublika nepanaikino Dekreto-įstatymo Nr. 48 051, ji nesiėmė priemonių, būtinų užtikrinti minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* vykdymą. Portugalijos vyriausybė, siekdama įvykdyti minėtą sprendimą, iš tiesų tik priėmė Įstatymo projektą Nr. 56/X. Tačiau pastarojo parlamentas dar nepatvirtino, o jo turinys bet kuriuo atveju neatitiko teisingo ir visiško Direktyvos 89/665 perkėlimo reikalavimų.

13 Tačiau Portugalijos Respublika tvirtina, kad ieškinys yra nepagrįstas, nes Įstatymo projekte Nr. 56/X numatyta sistema, nors galutinai parlamento dar nepatvirtinta, yra tinkamas Direktyvos 89/665 nuostatų perkėlimas ir užtikrina visų iš minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* išplaukiančių pareigų įvykdymą.

14 Be to, ši valstybė narė teigia, kad ji turėjo „tvirtą ketinimą“ įtvirtinti Direktyvos 89/665 reikalavimus atitinkančią viešosios teisės subjektų civilinę atsakomybę, bet konstitucinės tvarkos sudėtingumas, kurio pobūdis ir svarba bent turėtų sumažinti jos atsakomybę, trukdo pasiekti šį rezultatą.

15 Galiausiai Portugalijos Respublika tvirtina, kad bet kuriuo atveju jos Konstitucijos 22 ir 271 straipsniai bei naujasis Administracinių teismų proceso kodeksas pakankamai užtikrina minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* įvykdymą, nes juose jau yra numatyta valstybės atsakomybė už jos pareigūnų ir tarnautojų veiksmais padarytą žalą.

Teisingumo Teismo vertinimas

16 Minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* rezoliucinės dalies 1 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad, nepanaikinusi Dekreto-įstatymo Nr. 48 051, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio 1 dalies c punktą.

17 Vykstant šiam procesui dėl įsipareigojimų neįvykdymo, siekiant išsiaiškinti, ar Portugalijos Respublika priėmė priemones, leidžiančias įvykdyti minėtą sprendimą, reikia nustatyti, ar Dekretas-įstatymas Nr. 48 051 buvo panaikintas.

18 Šiuo požiūriu reikia priminti, kad remiantis nusistovėjusia teismo praktika, data, kuria būtina remtis vertinant įsipareigojimų neįvykdymą pagal EB 228 straipsnį, yra remiantis minėta nuostata pateiktoje pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaiga (2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-304/02, Rink. p. I-6263, 30 punktas; 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-119/04, Rink. p. I-6885, 27 punktas ir 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-503/04, Rink. p. I-6153, 19 punktas).

19 Šiuo atveju akivaizdu, kad tuo metu, kai pasibaigė pagrįstoje nuomonėje, kuri jai buvo pateikta 2005 m. liepos 13 d., nustatytas terminas, Portugalijos Respublika dar nebuvo panaikinusi Dekreto-įstatymo Nr. 48 051.

20 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, reikia daryti išvadą, kad nepriėmusi priemonių, būtinų įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją*, Portugalijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį.

21 Šios išvados negali paneigti Portugalijos Respublikos nurodytas argumentas, kad konstitucinės tvarkos sudėtingumas sutrukdė jai galutinai patvirtinti dokumentą, panaikinantį Dekretą-įstatymą Nr. 48 051, ir taip įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją*.

22 Iš tiesų, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, valstybė narė negali remtis vidaus teisės nuostatomis, praktika ar padėtimi tam, kad pateisintų Bendrijos teisėje nustatytų pareigų neįvykdymą (žr. minėto 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 38 punktą ir cituojamą teismo praktiką).

23 Taip pat negalima pritarti Portugalijos Respublikos argumentui, kad valstybės atsakomybė už žalą, sukeltą jos pareigūnų ar tarnautojų veiksmais, jau yra numatyta kitose jos nacionalinės teisės nuostatose. Iš tiesų, kaip Teisingumo Teismas nusprendė minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 33 punkte, ši aplinkybė neturi jokios įtakos įsipareigojimų neįvykdymui, kuriuo vidaus teisėje paliktas galioti Dekretas-įstatymas Nr. 48 051. Taigi tokių nuostatų egzistavimas neužtikrina minėto sprendimo įvykdymo.

24 Todėl reikia konstatuoti, kad nepanaikinusi Dekreto-įstatymo Nr. 48 051, numatančio nuostolių atlyginimą dėl Bendrijos viešųjų pirkimų teisės ar ją perkeliančių nacionalinių teisės nuostatų pažeidimo nukentėjusiems asmenims tik įrodžius kaltę arba apgaulę, Portugalijos Respublika nepriėmė priemonių, būtinų siekiant įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją*, ir dėl to neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį.

Dėl piniginės baudos

Šalių argumentai

25 Remdamasi skaičiavimo metodu, nustatytu jos 1996 m. rugpjūčio 21 d. Pranešime 96/C 242/07 dėl Sutarties (228) straipsnio įgyvendinimo (OL C 242, p. 6, toliau – 1996 m. pranešimas) ir 1997 m. vasario 28 d. Pranešime dėl EB sutarties (228) straipsnyje numatytos baudos apskaičiavimo (OL C 63, p. 2, toliau – 1997 m. pranešimas), Komisija Teisingumo Teismui siūlo Portugalijos Respublikai paskirti 21 450 eurų baudą už kiekvieną uždelstą minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* įvykdymo dieną, pradedant skaičiuoti nuo šioje byloje priimto sprendimo paskelbimo iki dienos, kol bus užbaigtas nustatytas įsipareigojimų neįvykdymas.

26 Komisija mano, kad įpareigojimas sumokėti baudos mokestį yra tinkamiausia sankcija siekiant kuo greičiau nutraukti nustatytą pažeidimą. Šios baudos dydis būtų apskaičiuojamas 500 eurų bazinę sumą padauginant iš pažeidimo sunkumo koeficiento, lygaus 11 (skalė nuo 1 iki 20), ir iš pažeidimo trukmės koeficiento, lygaus 1 (skalė nuo 1 iki 3), taip pat iš Portugalijos Respublikos mokumo koeficiento, lygaus

3,9, apskaičiuoto remiantis Portugalijos Respublikos bendruoju vidaus produktu, ir balsų skaičiaus, kurį ši valstybė narė turi Europos Sąjungos Taryboje.

27 Portugalijos Respublika teigia, kad Komisijos pasiūlytas baudos dydis yra akivaizdžiai neproporcingas atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes ir neatitinka šiuo klausimu nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos.

28 Šios valstybės narės suformuluoti prieštaravimai būtent apima du baudos apskaičiavimo metodo aspektus. Pirmiausia, Komisijos taikytas pažeidimo sunkumo koeficientas, lygus 11, yra per didelis siekiant nubausti už tariamą valstybės narės dalinį įsipareigojimų neįvykdymą viešųjų pirkimų srityje, nes nagrinėjant ieškinius dėl įsipareigojimų neįvykdymo jautresnėse srityse nei ši, kaip antai visuomenės sveikatos sritis (2000 m. liepos 4 d. Sprendimas *Komisija prieš Graikiją*, C-387/97, Rink. p. I-5047) ar aplinkos sritis (2003 m. lapkričio 25 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją*, C-278/01, Rink. p. I-14141), Komisija siūlė pažeidimo sunkumo koeficientus, atitinkamai lygius 6 ir 4. Todėl Teisingumo Teismas šioje byloje baudą turėtų nustatyti remdamasis ne didesniu kaip 4 pažeidimo sunkumo koeficientu. Antra, remiantis Komisijos pranešimo dėl EB sutarties 228 straipsnio įgyvendinimo (SEC(2005) 1658, toliau – 2005 m. pranešimas) 13.3 punktu, atskaitos laikotarpis, kuriuo reikia remtis šiuo atveju vertinant aptariamos nacionalinės teisės aktų atitiktį Direktyvai 89/665, turėtų būti apskaičiuojamas metais, o ne, kaip to reikalauja Komisija, dienomis.

29 Be to, Portugalijos Respublika tvirtina, kad, nepaisant minėtos baudos sumažinimo ir jos periodiškumo nustatymo remiantis metine baze, Teisingumo Teismas turėtų nurodyti sustabdyti šios sankcijos taikymą, kol įsigalios Įstatymo projektas Nr. 56/X. Šia galimybę iš tiesų nustato 2005 m. pranešimo 13.4 punktas, į kurį atsižvelgdamas

Teisingumo Teismas gali išskirtiniais atvejais nurodyti sustabdyti baudos taikymą, jei valstybė narė jau priėmė priemones, būtinas įvykdyti sprendimą, kuriuo nustatomas įsipareigojimų neįvykdymas, tačiau neišvengiamai reikia šiek tiek laiko prieš pasiekiant reikalaujamą rezultatą. Portugalijos Respublika mano, kad būtent taip yra šiuo atveju.

Teisingumo Teismo vertinimas

30 Pripažinęs, kad Portugalijos Respublika neįvykdė minėto jo sprendimo *Komisija prieš Portugalija*, Teisingumo Teismas, taikydamas EB 228 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą, šiai valstybei narei gali paskirti vienkartinį arba baudos mokestį.

31 Šiuo požiūriu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas kiekvienoje byloje turi įvertinti atsižvelgiant į bylos aplinkybes skirtiną piniginę baudą (minėto 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 86 punktas ir 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-177/04, Rink. p. I-2461, 58 punktas).

32 Šiuo atveju, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 25 punkte, Komisija siūlo Teisingumo Teismui paskirti Portugalijos Respublikai baudos mokestį.

33 Šis pasiūlymas yra grindžiamas apskaičiavimo metodu, kurį Komisija nustatė savo 1996 ir 1997 m. pranešimuose. Be to, svarbu patikslinti, kad šie du pranešimai buvo pakeisti 2005 m. pranešimu, kuris, remiantis jo 25 punktu, taikomas nuo 2006 m. sausio 1 d. Komisijos priimtiems sprendimams kreiptis į Teisingumo Teismą remiantis EB 228 straipsniu.

34 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad pasiūlymai neįpareigoja Teisingumo Teismo ir yra tik naudinga gairė (žr. minėtų sprendimų *Komisija prieš Graikiją* 80 punktą ir *Komisija prieš Ispaniją* 41 punktą). Be to, gairės, kokios numatomos Komisijos pranešimuose, neįpareigoja Teisingumo Teismo, bet prisideda prie šios institucijos veiksmų skaidrumo, nuspėjamumo ir teisinio saugumo užtikrinimo (šiuo klausimu žr. minėto 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 85 punktą ir minėto 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 70 punktą).

35 Teisingumo Teismas taip pat patikslino, kad įpareigojimo sumokėti baudos mokestį ir (arba) vienkartinę sumą tikslas yra įsipareigojimų neįvykdymą nustatančio sprendimo neįvykdžiusiai valstybei narei padaryti ekonominį poveikį, kuris ją paskatintų nutraukti nustatytą įsipareigojimų nevykdymą. Todėl skirtinos piniginės baudos turi būti nustatomos pagal atitinkamos valstybės narės elgesiui pakeisti būtino įtikinimo laipsnį (šiuo klausimu žr. minėto 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 91 punktą bei 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 59 ir 60 punktus).

36 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad per Teisingumo Teismo 2007 m. liepos 5 d. posėdį Portugalijos Respublikos atstovas patvirtino, jog Dekretas-įstatymas Nr. 48 051 tuo metu vis dar galiojo.

37 Kadangi reikia pripažinti, jog tuo metu, kai Teisingumo Teismas nagrinėjo bylos aplinkybes, aptariamas įsipareigojimų neįvykdymas tęsėsi, reikia konstatuoti, kad Portugalijos Respublikos įpareigojimas mokėti baudos mokestį, kaip siūlė ir Komisija, yra tinkama priemonė raginant pastarąją valstybę imtis būtinų priemonių

įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* (šiuo klausimu žr. 2005 m. liepos 12 d. minėto Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 31 punktą; 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prie Prancūziją* 21 punktą ir sprendimo *Komisija prieš Italiją* 33 punktą).

38 Toliau, kalbant apie tokio baudos mokesčio apskaičiavimo metodiką, naudodamasis savo diskrecija Teisingumo Teismas turi nustatyti baudos mokestį taip, kad jis, pirma, atitiktų aplinkybes, ir, antra, būtų proporcingas nustatytam įsipareigojimų neįvykdymui bei atitinkamos valstybės narės mokumui (žr., be kita ko, minėto 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 103 punktą ir 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 61 punktą).

39 Šiuo požiūriu pagrindiniai kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti siekiant užtikrinti priverstinį baudos mokestį tam, kad Bendrijos teisė būtų taikoma vienodai ir veiksmingai, iš principo yra pažeidimo trukmė, jo sunkumas ir atitinkamos valstybės narės mokumas. Taikant šiuos kriterijus, pirmiausia reikia atsižvelgti į nevykdymo pasekmes privatiems ir viešiems interesams bei atitinkamos valstybės narės pareigų vykdymo skubumą (žr., be kita ko, minėto 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 104 punktą ir 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 62 punktą).

40 Pirmiausia, kalbant apie pažeidimo sunkumą ir ypač apie minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* neįvykdymo pasekmes privatiems bei viešiems interesams, reikia priminti, kad, remiantis Direktyvos 89/665 trečia konstatuojamąja dalimi, Bendrijos konkurencijai skverbiantis į viešųjų pirkimų sritį būtina gerokai padidinti skaidrumo ir nediskriminavimo garantijas. Tam, kad dėl šio atvėrimo būtų pasiekta apčiuopiamų rezultatų, reikalingos veiksmingos ir neatidėliotinos teisių gynimo priemonės, taikytinos Bendrijos teisės viešųjų pirkimų srityje arba nacionalinių šią teisę įgyvendinančių taisyklių pažeidimo atveju.

41 Šiuo tikslu minėtos direktyvos 1 straipsnio 1 dalis valstybėms narėms numato pareigą užtikrinti, kad neteisėti perkančiųjų organizacijų sprendimai būtų veiksmingai ir kuo greičiau peržiūrėti, o jos 2 straipsnio 1 dalies c punkte akcentuojama, jog svarbu numatyti nacionalines procedūras, užtikrinančias, kad dėl tokio pažeidimo nukentėjusiems asmenims būtų atlyginti nuostoliai.

42 Portugalijos Respublikos Dekreto-įstatymo Nr. 48 051, kuris nuostolių subjektams atlyginimą sieja su įrodymų apie Portugalijos valstybės ar tam tikrų viešųjų subjektų kaltę ar apgaulę pateikimu, nepanaikinimas turi būti traktuojamas kaip rimtas, nes nors privatūs asmenys ir gali pareikšti ieškinius teismuose, vis dėlto tai, kaip nurodo ir generalinis advokatas savo išvados 51 punkte, apsunkina tokių ieškinių pateikimą ir daro juos brangesnius, taip sudarant kliūtis visapusiškam Bendrijos politikos viešųjų pirkimų srityje poveikiui.

43 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad Komisijos pasiūlytas koeficientas, lygus 11 (skalė nuo 1 iki 20), šiuo atveju yra per daug griežtas, o koeficientas, lygus 4, atvirkščiai, labiau atitinka nagrinėjamo pažeidimo sunkumo laipsnį.

44 Antra, kalbant apie pažeidimo trukmės koeficientą, negalima pritarti Komisijos pasiūlymui, kuriuo numatoma nustatyti koeficientą, lygų 1. Iš esmės iš bylos medžiagos išplaukia, kad šis koeficientas buvo apskaičiuotas remiantis laikotarpiu tarp minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* paskelbimo ir šio ieškinio pateikimo.

45 Reikia priminti, kad pažeidimo trukmę būtina įvertinti atsižvelgiant į momentą, kada Teisingumo Teismas imasi vertinti faktines aplinkybes, o ne kada Komisija kreipiasi į jį (šiuo klausimu žr. minėto 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 71 punktą).

46 Šiuo atveju Portugalijos Respublikos pareigos įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* neįvykdymas tęsiasi daugiau kaip trejus metus, turint omenyje ilgą laikotarpį nuo 2004 m. spalio 14 d., t. y. šio sprendimo paskelbimo datos.

47 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į pažeidimo trukmę, koeficientas, lygus 2 (skalė nuo 1 iki 3), būtų labiau tinkamas.

48 Trečia, kalbant apie Komisijos pasiūlymą padauginti bazinę sumą iš koeficiento, grindžiamo atitinkamos valstybės narės bendruoju vidaus produktu ir Taryboje jos turimais balsais, pažymėtina, kad jis tinkamai atspindi šios valstybės narės mokumą, visiškai išsaugant protingą skirtumą tarp įvairių valstybių narių (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Komisija prieš Graikiją* 88 punktą; *Komisija prieš Ispaniją* 59 punktą ir 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 109 punktą).

49 Tačiau šiuo atveju Komisijos pasiūlytas koeficientas, lygus 3,9, tinkamai neatspindi aplinkybių, kurios yra Portugalijos Respublikos mokumo vertinimo pagrindas, raidos, ypač dėl jos bendro vidaus produkto augimo. Todėl, kaip matyti iš 2005 m. pranešimo, šis koeficientas turi būti padidintas nuo 3,9 iki 4,04.

50 Be to, bazinė suma, iš kurios dauginami koeficientai, turi būti 600 EUR, gaunama indeksuojant Komisijos to paties pranešimo 15 punkte nustatytą 500 eurų sumą tam, kad būtų atsižvelgta į infliacijos pasikeitimą nuo 1997 m. pranešimo paskelbimo.

51 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, bazinę 600 eurų sumą padauginus iš pažeidimo sunkumo koeficiento, lygaus 4, iš pažeidimo trukmės koeficiento, lygaus 2, ir aptariamos valstybės narės mokumo koeficiento, lygaus 4,04, gaunama 19 392 eurų suma už pavėluotą dieną. Ši suma turi būti laikoma tinkama baudos mokesčio tikslų, nurodytų šio sprendimo 35 punkte, atžvilgiu.

52 Kalbant apie baudos periodiškumą, šioje byloje, kuri susijusi su Teisingumo Teismo sprendimo, įpareigojančio priimti teisės akto pakeitimą, vykdymu, reikia rinktis baudos mokestį, skaičiuojamą dienomis (šiuo klausimu žr. minėto 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 77 punktą).

53 Galiausiai negalima pritarti Portugalijos Respublikos argumentams dėl Teisingumo Teismo galimybės šiuo atveju nustatyti baudos mokesčio sustabdymą pagal 2005 m. pranešimo 13.4 punktą. Iš tiesų, nepaisant aplinkybės, kad šis pranešimas, kaip buvo priminta šio sprendimo 34 punkte, negali įpareigoti Teisingumo Teismo, pakanka pažymėti, jog bet kuriuo atveju, priešingai nei reikalaujama minėtame 13.4 punkte, kad būtų nuspręsta taikyti tokį sustabdymą, minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* vykdymo priemonės nebuvo priimtos.

54 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, Portugalijos Respublika turi būti įpareigota sumokėti Komisijai į Europos bendrijos nuosavų lėšų sąskaitą baudos mokestį, kurį sudaro 19 392 eurai už kiekvieną dieną, kurią vėluojama įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* nuo šio sprendimo paskelbimo iki įvykdymo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

55 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Portugalijos Respublikos, o pastaroji pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. Nepanaikinusi 1967 m. lapkričio 21 d. Dekreto-įstatymo Nr. 48 051, numatančio nuostolių atlyginimą dėl Bendrijos viešųjų pirkimų teisės ar ją perkeliančių nacionalinių teisės nuostatų pažeidimo nukentėjusiems asmenims tik įrodžius kaltę ar apgaulę, Portugalijos Respublika nepriėmė priemonių, būtinų siekiant įvykdyti 2004 m. spalio 14 d. Sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* (C-275/03), ir dėl to neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį.

2. Įpareigoti Portugalijos Respubliką sumokėti Komisijai į Europos bendrijos nuosavų lėšų sąskaitą baudos mokestį, kurį sudaro 19 392 eurai už kiekvieną dieną, kurią vėluojama įvykdyti minėtą 2004 m. spalio 14 d. Sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* nuo šio sprendimo paskelbimo iki įvykdymo.

3. Priteisti iš Portugalijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.